

نامه به سردبیر: فرهنگ پژوهش و تقلب در پژوهش

محمد رضا شیخی چمان^{۱*}

۱- دانشجوی دوره دکتری تخصصی اقتصاد سلامت، گروه اقتصاد سلامت، دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران

Journal of Education and Ethics in Nursing, Vol.10, No.1&2, Spring & Summer 2021

J Educ Ethics Nurs 2021;10(1&2):1-3

سردبیر محترم مجله آموزش و اخلاق در پرستاری:

در محافل و متون علمی همواره سخن از انجام تقلب و سوء رفتار در مطالعات پژوهشگران ایرانی به چشم می‌خورد که بالاترین آمار تخلف را به خود اختصاص داده‌اند [۱،۲] که این امر باعث خدشه‌دار شدن چهره پژوهش کشور در سطح بین‌المللی و افزایش آمار رد مقالات ایرانی از سوی مجلات معتبر می‌شود. تقلب در انجام تحقیق به اشکال مختلفی از جمله: رعایت نکردن اصل حفاظت از نمونه‌های انسانی، جعل و تحریف اطلاعات، سرقت ادبی از خود و دیگران دیده می‌شود و فشار بر افراد در جهت ارتقای علمی، رقابت بین پژوهشگران و منافع شخصی و حرفه‌ای می‌تواند از جمله عوامل تشویق محققان به انجام تقلب در پژوهش باشند که روش‌هایی همانند: بررسی سخنان محقق در مورد فرآیند اخذ رضایت نامه، استفاده از نرم افزارهای ضد سرقت ادبی، بررسی انحراف معیار داده‌ها و ضریب همبستگی بین متغیرها [۳] و اخذ کد اخلاق از کمیته ملی اخلاق در پژوهش‌های زیست پزشکی از راهکارهای شناسایی و کاهش تقلبات پژوهشی هستند. در این نامه نوشته شده سعی خواهیم کرد تا از زاویه دیگری به موضوع جعل و تحریف اطلاعات از نوع داده‌سازی در تحقیقات بنگریم. محققان در زمینه‌های مختلف، به منظور انجام تحقیقات خود نیازمند دسترسی به داده‌های مناسب و قابل اعتماد بوده که این داده‌ها می‌توانند از نوع اولیه یا ثانویه باشند. داده‌های اولیه، به داده‌هایی گفته می‌شود که همانند: تحقیقات پرسشنامه محور و آزمایشگاهی، محقق خود به طور شخصی در فعالیتهای میدانی اقدام به جمع‌آوری آنها می‌کند و داده‌های ثانویه، داده‌هایی معمولاً از قبل آماده‌ای هستند که محقق آنها را از سازمان‌ها یا مقالات دیگری گرفته و در جمع‌آوری‌شان نقشی نداشته است [۴].

۱. **داده‌سازی در داده‌های اولیه:** بیشتر سازمان‌هایی که پژوهشگر جهت جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز تحقیق خود به آنها مراجعه می‌کند بنا بر دلایل مختلفی همچون مشغله‌ی کاری فراوان، فرصت همکاری با محققان را ندارند و به عنوان نمونه، در تحقیقی که اینجانب در بیمارستان‌های یکی از دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور انجام دادم، متوجه شدم که از هر ۱۰ پرسشنامه تحویل داده شده فقط ۴ پرسشنامه بازگردانده شده است که این موضوع باعث دلزدگی در پژوهش، اتلاف وقت و هزینه زیادی را به همراه داشت و از طرفی، در نظر داشته باشید که بیشتر بیمارستان‌های وابسته به دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور، از رسالت آموزشی و پژوهشی برخوردار هستند. محقق را در نظر بگیرید که با محدودیت زمانی مواجه است به گونه‌ای که حجم نمونه کافی را وارد پژوهش خود نکرده و ناچار به دادن گزارش پیشرفت کاری خود در فرصت مقرر است و از طرفی نیز با فرآیند طولانی دآوری مجلات علمی داخلی و خارجی مواجه می‌باشد که مجموع این عوامل به لحاظ مسائل روانشناختی، بار روانی زیادی برای شخص ایجاد کرده و ممکن است وی را به انجام تصمیم‌گیری و رفتارهای هیجانی سوق دهد. در رابطه با تحقیقات آزمایشگاهی نیز پژوهشگران مدت زمان زیادی را به دلیل دسترسی نداشتن به مواد اولیه و نبود تجهیزات مناسب در دانشگاه محل تحصیل خود از دست می‌دهند و ممکن است با عواملی که بیشتر بدان اشاره شد مواجه شوند.

۲. **داده‌سازی در داده‌های ثانویه:** در این حالت پژوهشگر برای دریافت اطلاعات مورد نیاز در زمینه پاسخ به سؤال تحقیق خود به یک سازمان مراجعه می‌کند که معمولاً با مشکلات

*نویسنده مسئول، نشانی: ۱- دانشجوی دوره دکتری تخصصی اقتصاد سلامت، گروه اقتصاد سلامت، دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی

ایران، تهران، ایران.

تلفن تماس: ۰۹۱۲۸۴۸۵۱۰۹

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۷/۱۳

پست الکترونیک: Sheikhy.Mr@iums.ac.ir

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۱/۲۹

حوزه قرار گرفته و با تخصیص بودجه و امکانات پژوهشی، ملزم کردن سازمان‌ها به انجام همکاری مناسب با محققان و در اصل ایجاد زیرساخت‌های فرهنگ پژوهش، انگیزه محققان را افزایش داده و آسودگی خاطر را از قسمت‌های مختلف برای آنان به ارمغان بیاوردند و امیدواریم که بدین‌گونه شاهد انجام تحقیقات کاربردی در جهت حل مشکلات و مسائل کشور در زمینه‌های گوناگون باشیم.

ذکر این نکته خالی از لطف نیست که سازمان‌هایی نیز وجود دارند که با محققان همکاری خوبی داشته‌اند و صمیمانه مراتب تشکر و قدردانی خود را از آنها اعلام می‌نماییم. در پایان باید اشاره کنیم این نوشته به منظور تأیید عمل داده‌سازی و تشویق به انجام این کار نیست، بلکه به دنبال رویکردی انتقادی به این مسأله می‌باشد تا بتوان راهکارهای مناسب و مبتنی بر شواهدی در راستای کاهش آن ارائه داد.

واژگان کلیدی: فرهنگ پژوهش، تقلب در پژوهش، تحریر اطلاعات

متفاوتی از طرف بخش‌های مختلف سازمان مواجه می‌شود؛ آن‌گونه که پس از بارها مراجعه یا به اطلاعات دسترسی پیدا نمی‌کند و یا بخشی از آنچه که باید بداند را دریافت می‌کند. برای مثال، در تحقیق دیگری که به یکی از سازمان‌های علوم پزشکی مراجعه و با انجام رفت و آمد متعدد، صرف زمان و هزینه، تنها بخشی از آمار مرتبط با یکی از شاخص‌های مورد نظر در اختیار اینجانب قرار گرفت و باز هم مواجه شدن با مشکلاتی همانند آنچه در داده‌های اولیه بدان اشاره شد. این موضوع در حالی است که در کشورهای توسعه یافته بیشتر سازمان‌ها آمار و اطلاعات خود را بر روی وبسایت منتشر می‌کنند که به راحتی در دسترس محققان است.

شایان ذکر است که درصد بالایی از پژوهشگران کشور مایل به انجام داده‌سازی نیستند، بلکه تمام تلاش خود را در قسمت پیمودن درست گام‌های تحقیق انجام می‌دهند. در دنیایی که چاپ مقالات معتبر به عنوان یکی از شاخص‌های مهم توسعه‌یافتگی به‌شمار رفته و کشورهای پیشرفته تمام امکانات خود را در این زمینه بسیج کرده و مشکلات پژوهشگران را از جهت‌های مختلف رفع می‌کنند. نبود فرهنگ پژوهش و پژوهش‌محوری در کشور، لازم است که مورد توجه جدی سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیران

References:

1. Callaway E. Publisher pulls 58 articles by Iranian scientists over authorship manipulation. Nature 2016 (Last Access March 29, 2020). Available at: <https://www.nature.com/news/publisher-pulls-58-articles-by-iranian-scientists-over-authorship-manipulation-1.20916>.
2. Dakhesh S, Hamidi A. Scientific misconduct and Iranian scientists. Gac Sanit 2019;33:598.
3. Imani E, Abed Saeidi J. Review the types of scientific misconduct in nursing research and strategies to deal with it. IJNR 2015;10(1):76-85. (Persian)
4. Pallamparthy S, Basavareddy A. Knowledge, attitude, practice, and barriers toward research among medical students: A cross-sectional questionnaire-based survey. Perspectives in clinical research 2019; 10(2):73.

Letter to Editor: Research Culture and Research Misconduct

Mohammadreza Sheikhy-Chaman^{*1}

Received: 2020/10/4

Revised: 2021/02/28

Accepted: 2021/02/17

1.PhD Student in Health Economics, Department of Health Economics, School of Health Management and Information Sciences, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

Journal of Education and Ethics in Nursing, Vol.10, No.1&2, Spring & Summer 2021

J Educ Ethics Nurs 2021;10(1&2):1-3

Keywords: Research Culture, Research Misconduct, Information Distortion

* Corresponding author Email: Sheikhy.Mr@iums.ac.ir